

Review from 19/11/2012	Customer:	Rubric:							
Articlesize (cm2): 1518	Author:	Subrubric:							
[matrixMEDIA]		Mediatype:Print							
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ημερομηνία: 18/11/2012, από σελίδα 10									
<table border="1"> <tr> <td>Customer:</td> <td>ΡΟΛΙΤΙΣΜΟΣ</td> </tr> <tr> <td>Author:</td> <td>Εκπαιδευτικά ιδρύματα</td> </tr> <tr> <td>Mediatype:</td> <td>Print</td> </tr> </table>				Customer:	ΡΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	Author:	Εκπαιδευτικά ιδρύματα	Mediatype:	Print
Customer:	ΡΟΛΙΤΙΣΜΟΣ								
Author:	Εκπαιδευτικά ιδρύματα								
Mediatype:	Print								

Το Πολυτεχνείο ήταν ένα πυροτέχνημα

ΑΛΚΗ ΖΕΗ: Παντού τα σοσιαλιστικά - κομμουνιστικά κόμματα έχουν πάθει καθίζηση - Χωρίς ουσία ο ΣΥΡΙΖΑ

Το 2010 βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών για το σύνολο του έργου της. Τα βιβλία της έχουν και επανάληψη βραβευθεί στο εξωτερικό. Πρόσφατα αναγορεύθηκε με τον τίτλο της επίτιμης διδάκτορος της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η διεθνώς αναγνωρισμένη συγγραφέας Άλκη Ζέη μιλά για τη ζωή της που μπλέχτηκε μέσα στην ιστορία και έγινε ένα κομμάτι της, για την Ελλάδα του σήμερα, και το έργο της που για μισό αιώνα συντροφεύει εκατομμύρια παιδιά.

-Μπορούσατε να φανταστείτε μισόν αιώνα πριν, όταν γράφατε το «Καπλάκι της βιτρίνας», ότι θα λαμβάνατε τόσες διακρίσεις; Όχι μόνο αυτό, αλλά δεν μπορούσα να φανταστώ ότι το «Καπλάκι της βιτρίνας» θα κυκλοφορούσε 50 χρόνια, θα είχε μεταφραστεί σε 33 γλώσσες και θα είχε πάρει βραβεία στο εξωτερικό.

-Τι σημαίνει για σας η αναγνώριση από το Πανεπιστήμιο Κύπρου; Με την Κύπρο με συνδέουν πολύχρονοι και άρρηκτοι δεσμοί. Η αναγνώριση από την Κύπρο είχε γίνει πάρα πολύ νωρίς, όταν ακόμα στην Ελλάδα τα βιβλία μου δεν έμπαιναν στα σχολεία, «Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου» είχε μπει ως αναγνωστικό και αυτό κράτησε 30 τόσα χρόνια. Μετά το 1981 άρχισα στην Ελλάδα να πηγαίνω στα σχολεία. Φέτος μόνο ήλθα τρεις φορές στην Κύπρο. Πηγαίνω σε σχολεία, συζητώ με τα παιδιά.

-«Πώς από τις πρώτες μου λέξεις στο χαρτί έφτασα ως τη σημερινή μέρα» ήταν και ο τίτλος της ομιλίας σας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Πώς; Και εγώ δεν ξέρω πώς. Άρχισα από το σχολείο γράφοντας μικρά κομματάκια, μετά για το κουκλοθέατρο. Ήθελα από πολύ μικρή να γίνω συγγραφέας.

-Πώς προέκυψε αυτό; Ο αδελφός της μητέρας μου παντρεύτηκε τη μεγάλη συγγραφέα Διδώ Σωτηρίου. Αυτή μου εξήγησε πως αυτό που σκέφτεσαι μπορείς να το γράψεις. Εμένα μου άρεσε διότι ήμουν ένα σιωπηλό παιδί, ό,τι σκεφτόμουν το κρατούσα μέσα μου. Από εκεί έγινε το ξεκίνημα.

-Ζήσατε έναν πόλεμο, δύο εμφύλιους πολέμους, δύο δικτατορίες και δύο προσφυγίες. Παίρνατε ενεργό μέρος κάθε φορά. Η ζωή σας μπλέχτηκε μέσα στην ιστορία και γίνετε ένα κομμάτι της. Πώς βιώνεται η ιστορία; Αθελά μου έζησα όλα αυτά. Δεν καταλαβαίνεις ότι βιώνεις την ιστορία. Αυτή όμως η ζωή σε εμπλουτίζει.

-Θα αλλάζατε κάτι; Δεν νομίζω. Θα προτιμούσα να μην είχε γίνει ο εμφύλιος πόλεμος. Γίνομαι έξω φρενών όταν ακούω να παρομοιάζουν το σήμερα με

την εποχή του εμφυλίου, διότι δεν έχει καμία σχέση. Τώρα μπορείς να κυκλοφορείς και ξέρεις ότι δεν μπορεί να έλθει μια σφαίρα να σε σκοτώσει, ότι δεν θα σε πιάσουν και να σε στείλουν στο εκτελεστικό απόσπασμα ή εξορία. Πώς παρομοιάζεται η ζωή τότε με τη σημερινή; Επειδή μάθαμε τώρα να ζούμε μια ζωή πολύ πιο άνετη, να έχουμε τα αυτοκίνητα, τα εξοχικά μας, και τις κάρτες των τραπεζών, μας φαίνεται, αλλά τις δυσκολίες εκείνης της εποχής δεν τις παρομοιάζω καθόλου με τις σημερινές.

-Τα λαμπρά, τα φωτίζοντα πρόσωπα, των αστέρων Ελλάδος, αμαυρώνουν βάρβαρα νέφη, αυτό τον καιρό, όπως λέει στην ωδή του «Ελπίς πατρίδος» ο Ανδρέας Κάλβος; Τώρα η κατάσταση είναι χάλια, δεν ξέρω αν μπορεί να γίνει πιο χάλια. Και εννοώ και συναισθηματικά, δεν υπάρχει ελπίδα. Στην κατοχή

είχαμε ελπίδα, γινόντουσαν πράγματα, ο Ελύτης στην κατοχή βγήκε, ο Κουν έκανε το «Θέατρο Τέχνης», είμαστε όλοι μαζί και πιστεύαμε ότι όταν θα τελειώσει όλο αυτό, θα είχαμε μια ζωή χαρισάμενη.

-Σήμερα δεν γίνονται πράγματα; Λίγα, πολύ λίγα σε σχέση με το τότε. Παγκοσμίως δεν υπάρχουν οι

μεγάλοι συγγραφείς, οι μεγάλοι ποιητές, οι μεγάλοι πολιτικοί, όλα είναι σε ένα μέτριο κλίμα.

-Η σημερινή γενιά δεν δημιουργεί τους μεγάλους; Δεν φταίει η σημερινή γενιά, αλλά αυτοί που δεν της έδωσαν μια ελπίδα, ένα ιδανικό. Εμείς είχαμε ένα ιδανικό, που μπορεί να στράβωσε κάπου,

Και συναισθηματικά, δεν υπάρχει ελπίδα. Στην κατοχή είχαμε ελπίδα, γίνονταν πράγματα

αλλά σήμερα δεν υπάρχει.

-Εσείς πιστεύατε στον σοσιαλισμό, στη μεγάλη Σοβιετική Ένωση. Ναι, ότι η μεγάλη Σοβιετική Ένωση θα νοιαστεί για μας και όταν τελειώσουν αυτά που περνούσαμε, όλα θα είναι ωραία και καλά.

-Πώς νιώθετε μετά από μια σειρά αγώνων σήμερα που όλα έχουν καταρρεύσει; Δεν νιώθω να έχω καταρρακωθεί γιατί πρέπει οπωσδήποτε να βγει κάτι καινούργιο και ήταν καιρός να σπάσει το παλιό, δεν σήκωνε άλλο.

-Ήταν ουτοπία το παλιό; Κατά κάποιο τρόπο ναι, γιατί κάπου στράβωσε το πράγμα σε αυτή την ίδια τη θεωρία, δηλαδή στράβωσαν αυτοί που την εφαρμόσαν. Αρχίσαμε να βλέπουμε ορισμένα πράγματα πως γίνονταν στραβά, όταν μας άνοιξαν τα μάτια, μετά το 2ο Συνέδριο, πριν δεν πιστεύαμε ότι υπήρχαν στρατόπεδα συγκέντρωσης, είμαστε τελειώς ανίδηοι.

-Στα χρόνια που ζήσατε στην Τασκένδη, τη Μόσχα από τι πιανόσασταν; Από το γράψιμο κι ο άντρας μου έκανε θέατρο εκεί στην Τασκένδη, βέβαια το όνειρό μας ήταν τότε να γυρίζαμε πίσω στην Ελλάδα.

-Γυρίζατε και ξαναφύγατε για Παρίσι. Ναι, διότι ήλθε η χούντα. Στο Παρίσι ήταν πολύ πιο εύκολα τα πράγματα παρ' ότι είχαμε δυσκολίες διότι πήγαμε με δυο παιδιά, χωρίς έσοδα, αλλά οι Γάλλοι μας περιέθαλψαν πολύ τιμητικά, και είμαστε όλοι μαζί. Βρισκόμασταν στο σπίτι της Μελίνας Μερκούρη, ο Μπυστότσης, η Αμαλία Καραμανλή, ο Μίκης Θεοδωράκης και όλοι προσπαθήσαμε για την Ελλάδα. Τα κομματικά είχαν πάει πέρα και όποιος ήταν εναντίον της δικτατορίας ήταν μαζί μας.

-Γυρίζοντας στην Ελλάδα με τη μεταπολίτευση η παρέα διαλύθηκε; Όχι, ο καθένας πήρε τον κομματικό του δρόμο, αλλά δεν ήταν όπως τον εμφύλιο που δεν μιλούσε ο ένας στον άλλο. Συνεχίσαμε να έχουμε μια επαφή.

-Κάθε περίοδος, κάθε γενιά, κάθε κοινωνική ομάδα υποφέρει από τους δικούς της εφιάλτες και έχει ανάγκη από τα δικά της ηθικά αναστήματα. Ποια είναι τα σημερινά; Τι να σας πω, εγώ προσωπικά αυτό

που μπορώ να κάνω είναι να προσφέρω πηγαίνοντας στα σχολεία, μιλώντας με τα παιδιά και να τους δίνω κάποια ανάταση. Όταν τους έλεγα ότι το βιβλίο σε λυτρώνει, σε κάνει να ξεχνάς, ένα κοριτσάκι μου είπε «λένε ότι θα έλθει πείνα, άμα διαβάζω ένα βιβλίο θα περνά η πείνα;». Της απάντησα, «μείνε δυο μέρες νηστική, διάβαζε βιβλία και την τρίτη μέρα θα φας το βιβλίο!» Είχαμε κακομάθει τα παιδιά μας, δεν είναι όπως τα παιδιά που έβγαιναν από τον πόλεμο και κάθε τόσο, αν έπαιρναν κάτι, τους έδινε χαρά.

-Η Αριστερά απέτυχε; Όχι, απλά τώρα ψάχνει να βρει κάποιο δρόμο. Αφήνω το ΚΚΕ που είναι μουσειακό πια, διότι δεν μπορεί να το δεις αλλιώς, οι άλλοι προσπαθούν, αλλά δεν υπάρχει ένας μεγάλος καινούργιος λόγος. Παντού στον κόσμο τα σοσιαλιστικά - κομμουνιστικά κόμματα έχουν πάθει καθίζηση. Ο καπιταλισμός κρατάει ακόμα τα νήια, ενώ οι άλλοι δεν έχουν βρει κανένα δρόμο, προσπαθούν, αλλά δεν βλέπω πουθενά κάτι.

-Ο ΣΥ.ΡΙ.ΖΑ. έδωσε μια έντονη παρουσία. Ναι, γιατί ο κόσμος κάπου ήθελε να ξεσπάσει, αλλά μια ουσία δεν έχει δώσει. Γιατί όταν ρωτάς «ωραία να μην γίνουν όλα αυτά, πες μας τι να γίνει;» δεν υπάρχει απάντηση. Σου λέει θέλουμε να είμαστε στην Ευρωζώνη, αλλά θα αρνηόμαστε όλα αυτά που ζητάνε. Τότε ποιος θα σου δώσει λεφτά; Δεν λέει κάτι καινούργιο.

-Από πού θα βγει το καινούργιο; Νομίζω από ζυμώσεις, πρέπει να ζυμωθεί ο κόσμος, να βγει από μέσα του κάτι καινούργιο.

-Χτες ήταν η επέτειος για το Πολυτεχνείο, 39 χρόνια μετά. Η γενιά του Πολυτεχνείου κυβερνά σήμερα. Ήταν ένα πυροτέχνημα το Πολυτεχνείο και μετά δεν είχε μια συνέχεια. Πίστεψαν ότι έκαναν επανάσταση, αλλά δεν ήταν όπως παλιά που οι άνθρωποι σκοτώνονταν για κάτι σε μεγάλη διάρκεια. Εδώ, μόλις πέρασε η δικτατορία, τα ξεχάσαμε σχεδόν όλα και ιδίως όταν πήραν την αρχή και έγιναν κάτι, δεν ακολούθησαν ένα δρόμο ιδεαλιστικό, να παλέψουν για κάτι, κοιτάζαν πιο πολύ το δικό τους συμφέρον. Βέβαια έσπασε μετά τη δικτατορία ο εφιάλτης του εμφυλίου, αλλά δεν πήγαν παραπέρα.

ΕΛΠΙΖΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Από εκεί κάποιοι θεωρούν ότι ξεκίνησε η μεγάλη τρύπα που οδήγησε την Ελλάδα στη σημερινή κατάσταση. Ναι, γιατί μάθανε λίγο να ζουν πάρα πολύ άνετα, πάνω από τις δυνάμεις τους. Ίσως οι άνθρωποι που πέρασαν οι ίδιοι δύσκολα, δεν ήθελαν να περάσουν τα παιδιά τους και έκαναν κάτι περισσότερο. Αυτό που άκουσα και είπα ότι αν το μάθαιναν στην Τρόικα θα μας έκοβαν τα λεφτά, ότι υπήρχε μια ομάδα γυναικών που μαγειρεύαν φαγητά και τα έστελναν στα παιδιά τους στο Λονδίνο γιατί δεν τους άρεσε το αγγλικό φαΐ. Αυτό δεν συμβαίνει αλλού.

- Θα τα καταφέρει η Ελλάδα; Φοβάμαι ότι οι πολιτικοί και εμείς οι άνθρωποι δεν έχουμε αλλαξει νοοτροπία μέσα από όσα ζούμε. Όταν για παράδειγμα είπαν ότι θα συμπύξουν τις εφορίες ένας Υπουργός είπε «μα τη δική μου εφορία θα καταργήσεις;». Σκέφτονται το δικό τους, των ψηφοφόρων τους, τα λεφτά τους. Θέλω να ελπίζω ότι τελικά θα τα καταφέρει η Ελλάδα.

Πολλούς τους τρομάζει ο θάνατος, εμένα με τρομάζει η αρρώστια

- **Η συγγραφέας γίνεται παρατηρητής της ζωής;** Πάντα ο συγγραφέας πρέπει να έχει μια παρατηρητικότητα πιο ανεπτυγμένη από των άλλων ανθρώπων. Συνήθως οι φίλοι μου είναι τελείως διαφορετικοί από μένα. Δεν φανταζόμουν ποτέ ότι θα μπορούσα να συνδεθώ τόσο πολύ με τη Μελίνα Μερκούρη. Μέσα από αυτή την εκρηκτική Μελίνα βρήκα κάτι λεπτές χορδές που ταίριαζαν με τις δικές μου. Προσπαθώ μέσα από κάθε άνθρωπο να βρω κάτι.

- **Ονειρεύεστε;** Τι να ονειρεύομαι το μέλλον; Τώρα μετράω τα χρόνια.

- **Το ενδιαφέρον της ζωής είναι ότι υπάρχει ένα τέλος;** Θα έλθει ένα τέλος, δεν με νοιάζει, φτάνει να έλθει καλά. Πολλούς ανθρώπους τους τρομάζει ο θάνατος, εμένα με τρομάζει η αρρώστια. Η μητέρα μιας φίλης της κόρης μου, που είναι κι αυτή στο Βέλγιο, μια γυναίκα που έβλεπε ένα ποντίκι και αναστάτωνα όλο το σπίτι, μόλις έπαθε καρκίνο στη γνάθο, ζήτησε ευθανασία. Όταν έφτασε στο σημείο που δεν μπορούσαν να της κάνουν άλλες ενέσεις για να μην πονά, της είπαν ότι ήλθε η ώρα. Κάλεσε την κόρη μου, της είπε να της κάνει το κέικ που της αρέσει. Της το πήρε, ήπιαν τσάι, ο γιατρός, η κόρη της και η κόρη μου. Μετά την πήρε ο γιατρός από το χέρι στον

πάνω όροφο και με χαμόγελο εφυγε.

- **Θέλει δύναμη ψυχής.** Αυτή η γυναίκα που μας απαγόρευε να λέμε τη λέξη ποντίκι, αυτή η γυναίκα που δεν έβγαине μόνη της, είχε αυτό το κουράγιο.

- **Πότε τα όνειρα παίρνουν εκδίκηση;** Αναρωτιέμαι αν παίρνουν. Η κατανόηση είναι ένα πολύ μεγάλο πράγμα που πρέπει να έχεις στον απέναντί σου.

- **Σε τι μπορεί να ελπίζει ένας 10χρονος σήμερα;** Στο να φτιάξει τον εαυτό του, να προσπαθήσει να μάθει πράγματα, να είναι κάπως στερωμένος και όλα τα άλλα έρχονται. Όταν δεν έχεις εφόδια είσαι γυμνός. Τα εφόδια τα παίρνεις διαβάζοντας. Την εποχή μας δεν είχαμε τι άλλο να κάνουμε εκτός από το να διαβάζουμε βιβλία.

- **Σήμερα είναι οι υπολογιστές, η τηλεόραση.** Ναι, με τα τούρκικα σήριαλ. Το καλοκαίρι άκουσα δυο κυρίες στη θάλασσα, έλεγαν «μας έκοψαν το ένα μας έκοψαν το άλλο, φτάνει να μην μας κόψουν τα τούρκικα». Είδα δυο -τρεις φορές για να ανακαλύψω τι

είναι αυτό που τους τραβά. Είναι κάτι σπίτια νεοπλουτα, έχουν όλοι σωματοφύλακες, είναι από δυο αντίθετες φατρίες που κυνηγά ο ένας τον άλλο και όλοι συνεχώς μιλούν στο κινητό.

Ξεκινάει ο άλλος από τις δικές του σκοτούρες, βέβαια δεν έχει και κάτι άλλο να δεις στην ελληνική τηλεόραση. Μέσα σε αυτή τη μαύρη κατάσταση στην Ελλάδα βλέπω νέα παιδιά να ανεβάζουν ένα έργο, με λίγα λεφτά, να γυρίζουν μια μικρή ταινία, προσπαθούν κάτι να κάνουν για να ξεφύγουν από αυτό το ψυχοπλάκωμα.

- **Διαβάζετε σήμερα;** Έχω απελευθερώσει τον εαυτό μου από το διάβασμα γιατί πρώτα θεωρούσα καθήκον μου να τελειώσω ένα βιβλίο, αλλά το αφήνω ευχαρίστως στη μέση. Εκείνο που μου αρέσει πολύ να διαβάζω τώρα είναι βιογραφίες, είναι σαν τα τούρκικα σήριαλ, ξεκινάει.

- **Σκεφτήκατε να γράψετε τη δική σας βιογραφία;** Μισοσκέφτομαι. Αυτά που έχω πει στην «Αρραβωνιαστικά του Αχιλλέα» δεν θέλω να τα ξαναπώ.

Η σημερινή κατάσταση δεν με εμπνέει να γράψω

- **Για την Ελλάδα του σήμερα θα γράφατε κάτι;** Όχι, δεν γράφω ποτέ για ένα γεγονός όταν γίνεται, δεν είμαι δημοσιογράφος. Τώρα δεν με εμπνέει τίποτα να γράψω.

- **Γράφετε κάτι άλλο;** Ναι, άλλα πράγματα και στην τελετή στο Πανεπιστήμιο Κύπρου διάβασα για πρώτη φορά από το νέο μου βιβλίο. Όταν άρχισα να γράφω, το πρώτο μου έργο ήταν γραμματά που έστειλαν οι υπηρέτριες στους αγαπημέ-

νους τους στο χωριό. Ήμουν τότε 10 χρονών.

- **Αυτά διαβάσατε;** Ναι, διότι μιλούσα για το πώς άρχισα να γράφω.

- **Όσο περνούν τα χρόνια αναλογίζεται κανείς πως πλησιάζει η ώρα των απολογισμών. Τι λέει ο δικός σας απολογισμός;** Ο δικός μου απολογισμός λέει ότι αγάπησα τα παιδιά και τους ήρωές μου που όταν τους έγραφα γινόμουν εγώ η ίδια, για να βγουν αληθινοί.

- **Τι κέρδη και τι ζημιές αποκομίσατε από την πορεία της ζωής σας;** Ο απολογισμός λέει ότι τα κέρδη ήταν περισσότερα από τις ζημιές.

- **Ποια εικόνα, ποια μυρωδιά από την παιδική ηλικία δεν έσβησε ποτέ;** Η ζωή στη Σάμο με τον παππού. Η μητέρα μου, όταν ήμουν δυο χρονών είχε πάθει φυματίωση και πήγε στο σανατόριο στην Πάρνηθα, έτσι μας έστειλαν στον παππού στη Σάμο και στη μεγάλη αδελφή της μαμάς. Εκεί περνούσαμε ζωή χαρισάμενη. Όταν ήλθε ο καιρός να πάμε σχολείο και γυρίσαμε στο σπίτι, μας είχε κοιφανεί πάρα πολύ. Ιδίως από τότε που μας είπε ο παπός ότι δεν θα ξαναπηγαίναμε καλοκαίρι στη Σάμο. Ήταν από τα παιδικά μου τραύματα.

Προσπαθώ τα βιβλία μου να έχουν μια ελπίδα

- Πώς καταφέρνετε μέσα στα έργα σας να μετατρέπετε τα προσωπικά σας βιώματα σε μυθιστορηματικές καταστάσεις, κρατώντας πάντα την απαραίτητη απόσταση από το αυτοβιογραφικό στοιχείο αλλά επιτρέποντας στους ήρωές σας να βλέπουν τα πράγματα με τη δική σας θεώρηση; Αυτό με μεγάλη προσπάθεια, η δυσκολία ήταν στην «Αρραβωνιαστική του Αχιλλέα» να ξεχωρίσω το μυθιστόρημα από τη βιογραφία. Γι' αυτό έβαλα τον Αχιλλέα κάποιον άλλον και όχι τον άντρα μου για να μπορέσει να υπάρξει η ελευθερία του μυθιστορήματος. Προσπαθώ τα βιβλία μου να έχουν μια ελπίδα, χιούμορ, κάτι να λένε, να μην είναι απλώς για να διαβάσουμε κάτι. Εγώ δεν θα έγραφα ποτέ μου τον Χάρι Πότερ παρόλο που έχει κάνει ένα καλό, έκανε εκατομμύρια παιδιά να πάρουν στα χέρια τους βιβλία, αλλά διάβασα ένα βιβλίο και μου ήταν αδύνατον να προχωρήσω παρακάτω.

- Πώς ξεκινά ένα βιβλίο; Δεν κάθομαι να το γράψω αν δεν έχω σκεφτεί όλες τις λεπτομέρειες. Πολλές φορές το βλέπω στον ύπνο μου. Όταν ξεκινώ να το γράφω το έχω σχεδόν ολοκληρώσει στο μυαλό. Βέβαια γράφοντάς μπορεί να κάνω αλλαγές. Δεν μπορώ να γράψω αν έχω να κάνω κι άλλα πράγματα. Γι' αυτό 25 Νοεμβρίου πάω στις Βρυξέλλες, στην κόρη μου για να γράψω.

- Πότε αυτονομείται το βιβλίο; Από τη στιγμή που φεύγει από τα χέρια μου και το δίνω στον εκδότη. Βέβαια δεν ξέρεις τι διαδρομή θα κάνει. Αλίμονο αν σκέφτεσαι σαν κάποια που τη ρώτησα τι γράφει και μου απάντησε ένα best seller! Αυτό δεν το είπα ποτέ στη ζωή μου.

- Όταν γράφετε ο αναγνώστης είναι απέναντί; Όχι, δεν έχω στο μυαλό κανένα, έχω στο νου μου μόνο τους ήρωες μου.

- Γιατί γράφετε για παιδιά; Όταν έγραψα το «Καπλάνι της βιτρίνας» δεν ήξερα ότι έγραφα βιβλία για παιδιά, απλά είδα την ανταπόκριση που είχε στα παιδιά. Ύστερα σκέφτηκα να γράψω ένα βιβλίο για τον πόλεμο και την Αντίσταση για τα παιδιά, διότι γυρνώντας από τη Σοβιετική Ένωση είδα ότι τα παιδιά στην Ελλάδα, τα παιδιά αντιστασιακών, δεν είχαν ιδέα για τον πόλεμο και την αντίσταση.

Ίσως και γιατί η Αντίσταση ήταν απαγορευμένη και πολλοί δεν μιλούσαν στα παιδιά τους ότι έλαβαν μέρος.

- Σήμερα τα παιδιά ξέρουν την ιστορία τους; Μ'Οχι, ιδέα δεν έχουν, μπερδεύουν

τη δικτατορία του '67 με του Μεταξά, μπερδεύουν το '21 με το '40. Ενα κοριτσάκι μου είπε όταν μιλούσα για τον εμφύλιο ότι τον έκαναν στο σχολείο της το Κολέγιο, και όταν την ρώτησα τι τους λένε, μου απά-

ντησε τον Πελοποννησιακό. Αυτό το είπα στην Αρβελέρ και το λέει όπου σταθεί.

- Τι γενιές βγάζεις όταν δεν ξέρουν τα βασικά της ιστορίας τους; Νομίζω ότι κάτι τους λείπει από τον κόσμο τους, δεν μπορείς να μεγαλώνεις χωρίς ιστορία. Εμείς μεγαλώσαμε με διηγήσεις για την καταστροφή της Σύμυνης, την ήξερα ως ιστορία, ήξερα τα Βενιζελικά, διότι οι μισοί μου θείοι ήταν Βενιζελικοί και οι άλλοι βασιλικοί.

- Τα παιδιά διαβάζουν τις μέρες μας; Γενικά τα παιδιά δεν διαβάζουν, αλλά αν με ρωτήσεις θα σου πω ότι διαβάζουν, διότι όταν πηγαίνω στα σχολεία που ο δάσκαλος έχει βάλει τα παιδιά να διαβάσουν εκτός μαθήματος, δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον.

- Τι σας ρωτούν τα παιδιά; Ρωτούν κυρίως το πως γίνεται κανείς συγγραφέας και ύστερα για τα βιβλία που έχουν διαβάσει.

- Διαβάζατε στα παιδιά σας; Δεν ήθελα να τους διαβάζω, ήθελα να τους λέω ιστορίες από τη ζωή μου. Το ίδιο μου ζητούν τα εγγόνια μου. Η εγγονή μου από τριών

χρονών, σήμερα είναι 25 και ζει στις Βρυξέλλες, μόλις έλθει στην Αθήνα, το πρώτο πράγμα που κάνει είναι να βάλουμε το dvd από το «Καπλάνι της βιτρίνας» και να το δούμε αγκαλιαστές.

- Τα παιδιά σας έζησαν κι αυτά ένα κομμάτι της ιστορίας; Τα πήρα στη Σοβιετική Ένωση, μετά στο Παρίσι όπου μεγάλωσαν, έζησαν το Μάη του '68, είχαν άλλες εμπειρίες. Συνήθισαν πιο εύκολα το Παρίσι παρ' ότι την Ελλάδα όταν γυρίσαμε από τη Ρωσία. Θυμάμαι τους φαινόταν πολύ περίεργο που γιόρταζαν τα παιδιά τα γενέθλιά τους στο MacDonal'd και όχι στο σπίτι.

- Οι γονείς πρέπει να λένε στα παιδιά τους τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν; Εγώ νομίζω ναι, αλλά οι σημερινοί γονείς δεν τα λένε στα παιδιά για να μην στεναχωρηθούν. Τα έχουν πολύ μη μου άππου τα παιδιά.

- Τα παιδιά σας πήραν από το ταλέντο σας; Ο γιος μου είναι σκηνοθέτης όπως ο πατέρας του, η κόρη μου είναι διερμνέας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η μικρή γίνεται δημοσιογράφος.